

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Giuliani ve Gaggio/İtalya – 23458/02

Karar 24.3.2011 [BD]

Madde 2

Pozitif yükümlülükler

Madde 2–1

Hayat

Etkili soruşturma

Madde 2–2

Güç kullanımı

Bir G8 zirvesi sırasında güvenlik kuvvetlerinin bir üyesinin ateş etmesi sonucunda bir göstericinin ölmesi: *İhlal yok*

Olaylar – Cenova'da bir G8 zirvesi sırasında yapılan izinli bir gösteride küreselleşme karşıtlarıyla güvenlik güçleri arasında çok şiddetli çatışmalar baş göstermiştir. İçinde üç jandarmanın bulunduğu bir cip göstericiler tarafından hareketsiz hale getirilmiş ve saldırıya maruz kalmıştır. Göz yaşartıcı gaz bombalarının etkilerinden muzdarip olan bir jandarmaya komutanı tarafından çatışma alanından ayrılarak cipe binme izni verilmişti. Yaralı ve paniklemiş halde bulunan bu jandarma aracın dışına doğru iki el ateş etmiş ve yüzünden isabet alan Carlo Giuliani'yi ölümcül bir şekilde yaralamıştır. Cipi göstericiler arasından kurtarmaya çalışan şoför, genç adamın hareketsiz cesedinin üzerinden iki defa geçmiştir. İtalyan makamları olayla ilgili hemen bir soruşturma açmışlardır. Cip şoförü ile ateş eden jandarma hakkında kasten adam öldürmekten ceza soruşturması açılmıştır. Otopsi merminin ölüme neden olduğunu tespit etmiştir. Savcı üç tane bilirkişi raporu düzenlenmesi emri vermiş ve sonrada cesedin krematoryumda yakılmasına izin vermiştir. Soruşturma yargıcı takipsizlik kararı vermiştir.

25 Ağustos 2009 tarihli kararında (bakınız Bilgi notu n° 122), AİHM'nin bir Daire'si, orantısız güç kullanımıyla ilgili olarak, oybirliğiyle, 2. maddenin ihlal edilmediğine, devletin hayatı koruma pozitif yükümlülüğüyle ilgili olarak, ikiye karşı beş oyla, 2. maddenin ihlal edilmediğine ve üçe karşı dört oyla, bu maddeden doğan usul yükümlülüklerinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Hukuk – Madde 2: a) *Esas kısım*

i. *Ölümçül güç kullanılması hakkında:* Jandarma tarafından ölümçül güç kullanılmasından önceki ve sonraki anlar fotoğraflanmış ve filme alınmıştır. Bunlardan, güvenlik güçlerinin aracına karşı açıkça yasadışı ve çok şiddetli bir saldırı gerçekleştirildiği, güvenlik güçlerinin göstericiler için hiçbir tehlike arz etmediği ve sadece olay yerini terk etmek istedikleri anlaşılmaktadır. Bu aşırı tansiyon bağlamında, Carlo Giuliani, görünüşe göre cipin içindeki jandarmaların üzerine atmak niyetiyle, yerdeki bir yangın söndürücüsünü almış ve göğüs hizasına kaldırmıştır. Bu hareketin, jandarma tarafından, sözlü uyarılarına ve silahını göstermesine rağmen, cipe karşı başlatılan saldırının kesilmek ya da azalmak üzere olmadığı bir göstergesi olarak yorumlanması makuldür. Dahası, göstericilerin büyük çoğunluğu saldırıya devam eder görünmektedir. Bu durumda, jandarmanın kendisinin ve meslektaşlarının yaşamının tehlikede olduğuna dair samimi inancı, sadece güçlenmiş olmalıdır. Bu durum, ateş etmek gibi potansiyel olarak ölümçül bir savunma aracına başvurmayı haklılaştırmaya yaramıştır. Öte yandan, atışların yönü kesin olarak tespit edilememiştir. Jandarma kendini savunabilmek için sadece cipin yedek lastiği ile tavanı arasındaki dar boşluktan ateş edebilirdi. Bu üzücü olayda olduğu gibi, saldırganlardan birinin yaralanmasına, hatta ölmesine, neden olan riskli bir boşluktan atış yapılmış olması, tek başına, savunma eyleminin aşırı olduğu ya da orantısız olduğu anlamına gelmez. Ölümçül güç kullanımı, AİHM'nin 2 § 2 a) maddesi anlamında, "bir kimsenin yasa dışı şiddette karşı korunması için" mutlaka gerekliydi.

Sonuç: İhlal yok (Dörde karşı on üç oyla).

ii. *Ölümçül güç kullanımını düzenleyen veya güvenlik güçlerinin sahip oldukları silahlarla ilgili ulusal yasal çerçeve:* Bu davada güç kullanımıyla ilgili yasal metinler, 2. maddede kullanılan terimlerle tamamen aynı olmasa da, bunlarla benzerdir. Bu fark, ulusal mahkemelerin yorum yoluyla üstesinden gelebilecekleri bir farktır. Öte yandan, güvenlik güçlerinin ölümçül olmayan silahlarla donatılmaları gerektiği yönündeki argüman ölümün üç jandarmanın yaşamına açık ve ciddi bir tehdit oluşturan şiddetli bir saldırı sırasında meydana geldiği mevcut olayla ilgisizdir.

Sonuç: İhlal yok (Yediye karşı on oyla).

iii. *Operasyonların planlamasının ve organizasyonunun yaşamı koruma yükümlülüğüyle uyumlu olup olmadığı hakkında:* Ateş açılmasından birkaç dakika önce cipe yapılan saldırı görece sakin bir zamanda meydana gelmiş öngörülemez bir olaydı. Ayrıca, asayışı sağlamak için uzmanlaşmış birimlere mensup veya özel bir eğitim almış olan çok sayıda polis memuru görevlendirilmişti. Sahada görevlendirilmiş çok sayıda kolluk görevlisi olduğu düşünüldüğünde, hepsinin çok deneyimli olması ve/veya aylarca ya da yıllarca eğitim almış olması şart koşulamaz. Sadece, kolluk güçlerinin somut ve tanımlanabilir bir hedefle uğraştığı durumlarda bütün görevlilerin hayli uzmanlaşmış olmaları beklenebilir. Cenova'daki G8 zirvesi için, sadece yirmi yıl ve on ay yaşında olan ve sadece on ay deneyimi olan bir jandarmanın seçilmiş olmasına dayanarak AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiği tespit edilemez. Ayrıca zaten jandarmanın cipe saldırı sırasındaki davranışı 2. maddeyi esastan ihlal etmemiştir. Son olarak, cipe saldırılmadan hemen önce, jandarmalar tarafından kullanılacak aracın türü, tercih edilecek yol ve yaralı ve görevine devam edemeyeceğine karar verilen jandarmanın silah taşıyıp taşımayacağı konularında eleştirilecek bir durum yoktur. Ölümçül atışı takip eden olaylara gelince, Carlo Giuliani'ye sağlanan yardımın yetersiz ya da gecikmiş ya da cipin kasten üzerine sürülmüş olduğuna dair bir kanıt yoktur. Her halükarda, otopsi raporunun gösterdiği gibi, kurşunun isabet etmesi sonucu Carlo Giuliani'nin aldığı beyin yaralanması birkaç dakika içinde ölümüyle sonuçlanacak derecede ağırdı. Dolayısıyla, İtalyan makamları, ölümçül güç kullanılması muhtemel olan operasyonlar sırasında gerekli düzeyde

bir koruma sağlamak için, kendilerinden makul olarak beklenebilecek her şeyi yapma yükümlülüklerini ihmal etmemişlerdir.

Sonuç: İhlal yok (Yediye karşı on oyla).

b) *Usul kısmı:* Ulusal soruşturma mevcut davada ölümcül güç kullanımının haklı olup olmadığını ve polis operasyonunun planlamasının ve organizasyonunun yaşamı koruma yükümlülüğüyle uyumlu olup olmadığını tespit etmeye izin verecek kadar etkili bir soruşturma yapılmıştır. Başvurucular (Carlo Giuliani'nin ebeveynleri ve kız kardeşi), her ne kadar, soruşturmaya müdahil olarak katılamamışlarsa da, zarar gören taraf olarak çeşitli hak ve yetkilere sahiptiler ve bunları da soruşturma boyunca kullanmışlardır. Ayrıca, tıbbi muayenenin başlamasından topu topu üç saat önce otopsi bildiriminin yapılmış olması, zarar gören taraflara kendi seçtikleri bir uzmanı görevlendirme ve sonraki adli tıp incelemesine katılma yetkilerini kullanmalarını pratikte zorlaştırmış, hatta belki de imkânsız kılmıştır. Ancak, 2. madde, maktulün yakınlarına böyle bir olanağın sağlanmasını gerektirmemektedir. Adli tıp uzmanlarının maktulün başına girmiş olan mermi parçasını çıkarmayı ve kaydetmeyi ihmal etmiş olmalarına gelince, 2. maddesinin esas yönüne ilişkin inceleme sırasında kaydetmiş olduğu gibi, 2. madde bakımından güç kullanımı, her halükarda, haklı görülmüş olacaktı. Dolayısıyla, söz konusu metal parçasının soruşturmanın etkililiği bakımından bir önemi yoktu. Dahası, AİHM, herhangi bir ek tıbbi muayeneyi imkânsız hale getiren Carlo Giuliani'nin cesedinin yakılmasına, başvuruçuların talebi üzerine, izin verilmiş olduğunu gözlemlemektedir.

Savcılığın topladığı kanıtlar ve özellikle cipe yapılan saldırının görüntüleri, jandarmanın, her türlü makul şüpheden uzak bir şekilde, İtalyan ceza hukuku bakımından haklılık sebebi oluşturan, meşru savunma içinde hareket etmiş olduğu sonucuna götürmüştür. Savcılığın olaylara karışmış olan kolluk görevlileri tarafından sunulan olay anlatımını hiç şüphe etmeden kabul ettiği söylenemez. Jandarmaya, belirli teknik ve nesnel kontrollerin yapılması görevinin verilmiş olmasının, soruşturmanın tarafsızlığını olumsuz etkilediği söylenemez. Savcının bilirkişi olarak atamış olduğu balistik uzmanının, bir uzmanlık dergisi için yazdığı bir makalede, jandarmanın meşru savunma içinde hareket ettiği görüşünü açıkça savunmuş olması daha hassas bazı sorunlara neden olmaktadır. Bu noktada, soruşturma bağlamında istenen bilirkişi raporunun, diğerlerinin yanında, bu görüşün lehine ya da aleyhine delil oluşturmak üzere istenmiş olduğu gözlenmelidir. Konu hakkında önyargılı fikirlere sahip bir bilirkişinin varlığı güven verici olmaktan uzaktır. Bununla birlikte, bu kişi dört bilirkişiden oluşan bir heyetin sadece bir üyesiydi. Ayrıca, balistik rapor için kendisinden yapması istenen testler, esasen nesnel ve teknik nitelikte testlerdi. Bu nedenle bu uzmanın heyette bulunması, tek başına, ulusal soruşturmanın tarafsızlığına gölge düşürecek nitelikte değildi. Dahası, başvuruçular soruşturmanın tarafsız ve bağımsız olmadığını kanıtlamamışlardır. Son olarak, soruşturma gerekli özenle yürütülmüş olup, soruşturmanın aşırı gecikmeler ya da zaman aralıklarıyla zedelenmiş olduğu söylenemez.

Sonuç: İhlal yok (Yediye karşı on oyla).

Büyük Daire, dörde karşı on üç oyla, 13. maddenin ihlal edilmediği ve oybirliğiyle, 38. maddenin ihlal edilmediği sonucuna varmıştır.

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce'dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC'un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadelerin kullanılması ve insan haklarına destek Fonu'na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.